

Rezime Izvještaja guvernera – Novembar 2017

Ažurirano: 23.01.2018. godine

U Izvještaju guvernera za novembar 2017. godine dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2017. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2017. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u novembru, realizovane su u skladu sa planiranim obavezama, utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2017. godinu.

Prema konačnim podacima Monstata BDP Crne Gore je, u 2016. godini, ostvario realni rast od 2,9%. Prema preliminarnim podacima u prvom, drugom i trećem kvartalu 2017. godine ostvaren je realni rast od 3,1%, 5,2% i 4,7%, respektivno, u odnosu na isti period 2016.

Cijene su u novembru 2017. godine, u odnosu na prethodni mjesec, veće za 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u novembru iznosila 2,4%.

U prvih jedanaest mjeseci 2017. godine u odnosu na isti period 2016. godine zabilježen je pad industrijske proizvodnje od 4,8%. Pad proizvodnje zabilježen je u sektoru prerađivačke industrije (-2,2%) i sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom (-28%), dok je u sektoru vađenja ruda i kamena zabilježen rast od 119%. Broj dolazaka turista u kolektivnom smještaju, u prvih jedanaest mjeseci 2017. godine, veći je za 17,7%, u odnosu na isti period 2016. godine, dok je rast noćenja iznosio 10,1%.

Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, u prvih devet mjeseci 2017. godine u odnosu na isti period prethodne godine, povećan za 17,4%, dok je prevoz robe smanjen za 3,5%. U istom periodu, broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju povećan je za 0,5%, dok je prevoz robe veći za 4,9%. U željezničkom saobraćaju je u prvih devet mjeseci ove godine, u odnosu na isti period prethodne godine, prevoz putnika manji za 28,5%, dok je prevoz robe veći za 38,4%.

U šumarstvu je u prvih jedanaest mjeseci 2017. godine, proizvedeno ukupno 326.491 m³ šumskih sortimenata, što je za 27,5% više u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih devet mjeseci 2017. godine zabilježilo rast vrijednosti izvršenih građevinskih radova od 43,4% i rast efektivnih časova rada od 21,6% u odnosu na isti period 2016. godine.

Prosječan broj zaposlenih u novembru 2017. godine iznosio je 178.078 lica, što je za 0,4% više u odnosu na prethodni mjesec, a za 0,1% manje u odnosu na novembar 2016. godine. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u novembru 2017. godine iznosio 52.226, što predstavlja rast od 2,9% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 9,4% u odnosu na novembar 2016. godine.

Ukupan broj privrednih subjekata koji se u Centralnom registru privrednih subjekata (CRPS) vode kao aktivni, a koji u Centralnom registru transakcionih računa imaju aktivne račune, na dan 30.11.2017. godine bio je 42.872, od kojih je 12.711 ili 29,65% bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom, broj blokiranih privrednih subjekata je zabilježio rast od 0,89%. Ukupan dug po osnovu kojega je izvršeno blokiranje računa privrednih subjekata je na kraju novembra 2017. godine iznosio 608,2 miliona eura, i bio je za veći za 0,22% na mjesečnom nivou.

Od ukupnog broja blokiranih privrednih subjekata na dan 30.11.2017. godine (12.711) u neprekidnoj blokadi do 365 dana bilo je 1.979 privrednih subjekata čija blokada je iznosila 19.382.421,59 eura, što čini 3,19% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata. U neprekidnoj blokadi duže od 365 dana bilo 10.732 privrednih subjekata sa iznosom blokade od 588.790.846,64 eura, što čini 96,81% ukupnog iznosa blokade privrednih subjekata.

Koncentracija duga na dan 30.11.2017. godine je bila relativno velika, jer se na 10 najvećih blokiranih privrednih subjekata (0,08% ukupno evidentiranih blokiranih privrednih subjekata) odnosilo 13,52% ukupnog duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 blokiranih privrednih subjekata (0,4% ukupno blokiranih privrednih subjekata) učestvovalo je sa 35,74% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Bilansna suma banaka je iznosila 4.122,7 miliona eura na kraju novembra 2017. godine, i bila je 0,3% manja u odnosu na prethodni mjesec. U strukturi aktive agregatnog bilansa banaka dominantno mjesto zauzimali su krediti, koji su na kraju novembra 2017. godine iznosili 2.716,8 miliona eura i ostvarili su pad od 0,5% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na novembar prethodne godine bili viši za 11,1%.

U strukturi pasive, dominantno učešće od 77,3% zauzimali su depoziti. Depoziti u bankama u novembru 2017. godine iznosili su 3.188,6 miliona eura, i zabilježili su neznatan mjesečni pad, dok u odnosu na novembar 2016. godine bilježe rast od 11,8%. Ukupan kapital banaka na kraju novembra 2017. godine iznosio je 523,9 miliona eura, i veći je u odnosu na prethodni mjesec za 0,4%, dok je u odnosu na isti period prethodne godine veći za 4,9%.

Kreditni banaka koji kasne sa naplatom (bez kamata i vremenskih razgraničenja) u novembru iznosili su 210,7 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec zabilježili su pad od 14,1%, dok u odnosu na novembar 2016. godine bilježe pad od 31,4%. Nekvalitetni krediti (bez kamata i vremenskih razgraničenja) na kraju novembra 2017. godine iznosili su 190,1 milion eura i činili su 7% ukupnih kredita. U odnosu na prethodni mjesec, nekvalitetni krediti banaka zabilježili su pad od 2,1%, dok su na godišnjem nivou bili niži za 26,6%.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na ukupno odobrene kredite na kraju novembra 2017. godine iznosila je 6,90%, i bila je manja za 0,04 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj novembra 2016. godine zabilježila pad od 0,65 p.p. Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u novembru 2017. godine iznosila je 6,50%, što predstavlja pad od 0,71 p.p. na mjesečnom nivou, odnosno pad od 0,48 p.p. u odnosu na novembar 2016. godine. Prosječna ponderisana efektivna pasivna kamatna stopa iznosila je 0,72% na kraju novembra 2017. godine i niža je za 0,02 p.p. u odnosu na kraj prethodnog mjeseca, dok je u odnosu na kraj novembra 2016. godine ostvarila pad od 0,22 p.p.

Obavezna rezerva banaka iznosila je 232,6 miliona eura na kraju novembra 2017. godine, i bilježi rast od 3,1 milion eura ili 1,3% na mjesečnom nivou, dok je u odnosu na isti period prethodne godine manja za 32 miliona eura ili 12,1%. Tokom novembra 2017. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 51,3%, dok je na računu Centralne banke u inostranstvu izdvojeno 48,7%.

Bruto premija osiguranja je iznosila 6,9 miliona eura u novembru 2017. godine. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (83,6%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (16,4%).

U novembru 2017. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,4 miliona eura kroz 316 transakcija. Ostvareni promet bio je 73,9% manji nego u prethodnom mjesecu. Tržišna kapitalizacija na dan 30.11.2017. godine iznosila je 2.802,9 miliona eura, i na mjesečnom nivou bilježi rast od 0,6%. Berzanski indeks MONEX, čija je vrijednost na kraju novembra 2017. godine bila 10.211,78 indeksnih poena, bilježi pad od 4,8% u odnosu na kraj prethodnog mjeseca. Indeks MNSE10 iznosio je 797,14 indeksnih poena i bilježi pad od 3,1% u odnosu na prethodni mjesec.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u novembru 2017. godine fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 31,9 miliona eura ili 0,8% procijenjenog godišnjeg BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore u novembru iznosili su 125,4 miliona eura ili 3% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je u odnosu na plan za novembar više za 1,8%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u novembru 2016. godine, ostvaren je rast od 11,5%. Izdaci budžeta iznosili su 157,3 miliona eura ili 3,7% procijenjenog godišnjeg BDP-a, što je neznatno niže u odnosu na plan za novembar 2017. godine, a u odnosu na ostvarenje izdataka u novembru 2016. godine više za 20 miliona eura ili 14,5%.

Prema podacima Ministarstva finansija, na kraju septembra 2017. godine, državni dug (bruto) je iznosio 2.490,3 miliona eura ili 59,3% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug odnosilo se 431,3 miliona eura ili 10,3% BDP-a, dok se na spoljni dug odnosilo 2.059 miliona eura ili 49% BDP-a. Neto državni dug iznosio je 57% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore. Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti. Uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 99,79% u novembru.

U novembru su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Ostvareno je učešće na četvrtoj i petoj sjednici Komisije za evropske integracije, kao i učešće na sastanku Pododbora za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku. Na zahtjev

Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, dostavljen je predlog za izmjene i dopune Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2018–2020, u dijelu koji se odnosi na poglavlje 4 – Slobodno kretanja kapitala. Na poziv Ministarstva ekonomije i šefa Radne grupe za pripremu pregovora za poglavlje 20 – Preduzetništvo i industrijska politika, ostvareno je učešće na sastanku povodom usklađivanja nacionalne regulative sa pravnom tekovinom EU. Na zahtjev Ministarstva ekonomije, za potrebe izrade Programa pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji 2017–2018, dostavljeni su komentari i odgovori iz nadležnosti Centralne banke vezano za poglavlje 20 – Preduzetnička i industrijska politika. Ostvareno je učešće sa predstavnicima Generalnog direktorata Evropske komisije za ekonomske i finansijske poslove (*DG ECFIN*), povodom pripremljenih preporuka Vladi Crne Gore za ekonomsku politiku u 2018. godini.

Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem veb prezentacija i nastupima u medijima. Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu.